

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal vertrouwelijk
Situatiebeeld en Duiding COVID-19 (nr 47)

Kerneenheid
Analyse

4 juni 2020 - geactualiseerd tot 08.30 uur

Kantelpunten die tot maatschappelijke onrust kunnen leiden

Beeld dat overheid zich niet aan maatregelen houdt of die niet (consistent) handhaaft

- Door verschillende incidenten is het beeld ontstaan dat de overheid zelf zich niet aan de COVID-19 maatregelen houdt en/of de maatregelen niet (consistent) handhaaft.
- Organisaties en personen gaan hierop acteren: zie bijvoorbeeld de oproep van de Horecabond tot niet betalen boetes.

Actuele aandachtspunten

- De recente berichtgeving rondom **sluiting van basisscholen in Israël, Duitsland en Den Haag vanwege COVID-19 besmettingen** wakkert mogelijk zorgen onder ouders en/of leraren aan
- Het door laten gaan van demonstraties kan leiden tot **gevoelens van ongelijkheid en onrechtvaardigheid, onduidelijkheid over de maatregelen en het stappenplan**, en mogelijk leiden tot extra demonstraties en tegenreacties.
- Mogelijke **toename in besmettingen als gevolg van verruimd testbeleid zou kunnen leiden tot extra onzekerheid** als niet helder is waardoor de toename wordt veroorzaakt (hogere aantal testen).
- **Actiebereidheid boia's risico voor handhaving coronaregels**

SITUATIEBEELD

Maximaal controleren (volksgezondheid)

- Cijfers besmettingen, ziekenhuis- en IC-opnames bestendig laag
- Reizen na 15 juni mag weer naar beperkt aantal landen. 'Reis wijs' is het motto, nadruk op eigen verantwoordelijkheid.
- Een basisschool in de Haagse Transvaal sluit voorlopig zijn deuren vanwege een mogelijke uitbraak van het coronavirus op de school. Twee leraren zijn besmet (onduidelijk of dat op school was), zeven leerlingen met maag- en darmklachten worden getest op het coronavirus.
- Vakbond CNV stelt dat steeds meer werkgevers het niet zo nauw nemen met de coronaregels (BNR). De vakbond krijgt er wekelijks tientallen klachten over binnen. Werknemers zouden regelmatig gevraagd worden om te komen werken, terwijl zij met verkoudheidsklachten kampen
- Ongeveer 5,5 procent van de Nederlandse bloeddonoren heeft antistoffen tegen het coronavirus dat COVID-19 veroorzaakt, blijkt uit serologisch vervolgonderzoek van bloedbank Sanquin. Bij een eerste peiling begin april jl. ging het om circa 3 procent.
- De GGD heeft gisteren via de speciale coronalijn anderhalf keer zoveel afspraken kunnen maken om coronatests af te nemen als eergisteren (15.842 tegen 10.364). ook zijn er veel meer coronatests afgenomen: 8428 tegenover 1146.
- Onderzoek van het RIVM bevestigt het beeld dat kinderen geen grote rol spelen in de verspreiding van het coronavirus. Ook vertonen besmette kinderen minder vaak de specifieke luchtwegklachten die kenmerkend zijn voor COVID-19. Kinderen in de leeftijdsgroep van 12-17 raken eerder besmet dan kinderen onder 12 jaar (34 tegen ruim 10 procent).
- Het kabinet hoopt dat de notificatie-app op de drempel van de zomervakantie gereed is.
- Acht nertsenfokkerijen in Brabant waar besmettingen met het coronavirus zijn vastgesteld, worden geruimd
- Om capaciteitsruimte te creëren voor het opvangen van een eventuele nieuwe golf van COVID19-patiënten stellen IC-artsen en -verpleegkundigen voor om regionale 'COVID-hubs' op te zetten.
- Het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) verwacht eind deze maand voldoende beschermingsmiddelen te hebben om een eventuele tweede coronagolf op te vangen. Handschoenen is nog een probleem.
- Alle medewerkers van vleesverwerker Van Rooi Meat in Helmond moeten na nieuwe bevestigde besmettingsgevallen twee weken in quarantaine en krijgen een beroepsverbod.

(10)(2a)

(10)(2a)

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

Beeld sociale media

- Verdeeldheid over mondkapjes in OV. Noodzakelijk of schijnveiligheid? Veel klachten over benauwdheid, moeilijk ademen, 'afschuwelijke' vertoning. Mensen stellen hierom het OV te mijden.
- Negatieve en laconieke reacties naar aanleiding van voorstel boa's voor uitrusting met beschermingsmiddelen (wapenstuk en/of peperspray) omdat hun takenpakket dit niet rechtvaardigt.
- Overbelasting klachtenlijn GGD zorgt voor frustratie op sociale media. Zo roept men op alleen te bellen in geval van daadwerkelijke klachten. Tegelijkertijd roept de mogelijkheid om meer te testen angst op: hoe meer testen, hoe meer besmette personen openbaar worden.
- "Positieve" reacties op berichtgeving dat acht nertsenfokkerijen waar corona is vastgesteld worden geruimd. Er wordt opgeroepen het verbod op nertsenfokkerijen (2024) versneld in te voeren.

Continuïteit vitale processen en samenleving

- Het aantal uitgestelde verwijzingen door huisartsen als gevolg van de coronacrisis is opgelopen tot 1,2 miljoen. Daarvan zijn er 743.000 verwijzingen naar klinieken en ziekenhuizen.
- De volledige opening van basisscholen per 8 juni gaat door. Voor het voortgezet onderwijs is het kabinet met het laten vieren van de teugels "iets voorzigtiger".
- Het aantal mensen dat van en naar de vijf nationale luchthavens reisde, is in april van dit jaar met 98 procent gedaald ten opzichte van april 2019, becijfert het CBS. Ook het vrachtvervoer nam af: 25 procent minder dan in april 2019.
- De twee grootste luchtvaartmaatschappijen op Schiphol, KLM en easyJet hebben aangekondigd dat ze in juli en augustus hun activiteiten snel willen opvoeren.

Zorg voor kwetsbare groepen

- Het kabinet wil uiterlijk eind volgend jaar 10.000 extra woonplekken gerealiseerd hebben voor dak- en thuislozen. Staatssecretaris Blokhuys heeft de coronacrisis "pijnlijk duidelijk" gemaakt dat het aantal woonplekken met begeleiding voor deze groep tekortschiet.
- De bezokregeling voor verpleeghuizen wordt een maand eerder versoepeld dan aanvankelijk aangekondigd. Al vanaf 15 juni mogen bewoners meerdere bezoekers ontvangen.

Beeld sociale media

- Familieleden van ouderen in verpleeg- en verzorgingshuizen uiten frustraties over strenge naleving van coronaregels daar, terwijl men zich niet aan de regels heeft gehouden bij de demo in Amsterdam

Financieel-economische stabiliteit

- Meer flexwerkers die door de coronacrisis geen werk meer hebben, kunnen een uitkering krijgen. Maar het bedrag wordt lager, schrijft minister Koolmees aan de Tweede Kamer.

Caribisch deel van het Koninkrijk

- Sint Maarten laat weer jachten, schepen en privévliegtuigen toe. Dat heeft de regering dinsdagavond (lokale tijd) laten weten.
- De Curaçaose hotelondernemer Van de Valk doet een ringende oproep aan de regering van Curaçao om grenzen volledig open te stellen voor toerisme om ontslagen te voorkomen.

Internationale context

- Verschillende Europese landen kondigen aan de grenzen te openen: Italië op 3 juni, Duitsland per 15 juni, Spanje op 1 juli. De voorwaarden komen niet altijd overeen.
- (10)(2a) Dat staat haaks op het Nederlands beleid om buiten de zorg, zoals in het OV, uitsluitend niet-medische mondkapjes te gebruiken.
- (10)(2a) In
- (10)(2a) verscheidene steden zijn in totaal 42 basis- en middelbare scholen op slot gegaan. Zeker 244 leraren en leerlingen zijn besmet en bijna 7000 docenten en leerlingen zitten in quarantaine.
- (10)(2a) Suriname gaat voor één week in totale lockdown.
- (10)(2a)
- (10)(2a)

Politiek en maatschappelijke onrust

- In tientallen steden delen buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) vandaag geen boetes uit, maar waarschuwen ze uitsluitend als ze mensen in de fout zien gaan. De actie is een signaal aan CDA-minister Grapperhaus, die weigert boia's uit te rusten met een wapenstok en pepperspray. Morgen ontmoeten bonden en minister elkaar. Maandag spreekt de Tweede Kamer erover
- Burgemeester Halsema schrijft in een brief aan de Amsterdamse raad over de demonstratie op de Dam dat "onze informatiepositie niet goed was; de driehoek beschikte niet over realistische aantallen". Ze stelt dat "de

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

- politie [haar] adviseerde de demonstratie niet te ontbinden vanwege het gevaar op escalatie en geweld". Korpschef Pauw zegt dat er fouten zijn gemaakt bij het inschatten van het aantal bezoekers.
- Brancheorganisatie Koninklijke Horeca Nederland gaat leden bijstaan in het aanvechten van coronaboetes. Het voelt als "onrecht" dat zij worden beboet, terwijl een grote menigte mocht demonstreren op de Dam waarbij geen 1,5 meter in acht werd genomen.
 - Een demonstratie met grote opkomst (4000 á 5000 duizend) bij de Erasmusbrug in Rotterdam tegen racistisch politiegeweld werd woensdagavond op last van de driehoek afgebroken toen het te druk werd. De ME heeft later op de avond in de binnenstad ingegrepen toen enkele groepen vernielingen aanrichtten.
 - Politie en justitie hebben bij onderzoek geen georganiseerd verband kunnen vinden tussen de vele zendmastbranden van de afgelopen weken, meldt het Openbaar Ministerie.
 - De koepelorganisatie van de reisbranche, ANVR, is blij met de nieuwe reisadviezen, maar had graag gezien dat er meer bestemmingen binnen de EU- en Schengenlanden waren opengegaan

Beeld sociale media

- Aanhoudend veel kritiek op aanwezigheid, geloofwaardigheid en handelen van burgemeester Halsema op de demo afgelopen maandag in Amsterdam waar 5000 man aanwezig was. Er is online een petitie gestart dat Halsema per direct moet aftreden: ca 35.000 ondertekeningen (4 juni 08.00 uur).
- Over het algemeen geeft men aan dat demonstreren prima is, mits de coronamaatregelen in acht worden genomen. Voorbeelden hiervan zijn de demo in Den Haag en Groningen op 2 juni. De demo in Rotterdam op 3 juni, waarbij vernielingen en onrust ontstond na het afbreken van de demo, heeft voor een kantelpunt gezorgd op sociale media. Men begrijpt niet dat er in deze tijd van het opbouwen naar het nieuwe leven na de corona crisis gedemonstreerd mag worden.
- Men vindt de adviezen in de persconferentie tegenstrijdig. Overal gelden nog beperkingen in Nederland (ouderen zitten gevangen, max 2 personen in de auto van verschillende huishoudens, horeca, sportscholen etc nog niet volledig open) maar reizen voor vakantie is toegestaan terwijl je daar risico's meeneemt en ongemerkt verspreid met alle gevolgen van dien.
- Pegida kondigt op 7 juni een demo aan op de Dam vanaf 15:30 uur, getiteld: 'Stop antisemitisme, stop homofobie, stop afbraak Nederland, #stopmetentweematen. Pegida verwacht circa 200 man.

DUIDING**Beeld dat overheid zich niet aan maatregelen houdt of die niet (consistent) handhaaft**

- Door verschillende incidenten is het beeld ontstaan dat de overheid zelf zich niet aan de COVID-19 maatregelen houdt en/of de maatregelen niet (consistent) handhaaft.
- Organisaties en personen gaan hierop acteren: zie bijvoorbeeld de oproep van de Horecabond tot niet betalen boetes

Gevoelens van ongelijkheid en onrechtvaardigheid door niet-ingrijpen en toestaan van demonstraties

- Het door laten gaan van demonstraties kan leiden tot gevoelens van ongelijkheid en onrechtvaardigheid, zoals voor mensen en ondernemingen die zich afgelopen maanden keurig aan de regels hielden en werden beboet als ze zich er niet aan hielden; mensen die tegen de anti-lockdown-maatregelen hebben gedemonstreerd en daarbij door de politie werden gedwongen om zich aan de maatregelen te houden of werden aangehouden; aanhangers van rechtse partijen die stellen dat er met twee maten wordt gemeten.
- Dit kan mogelijk werken als katalysator voor andere groeperingen om demonstraties te houden, de grenzen van de handhaving op te zoeken, of leiden tot gepolariseerde tegenreacties.
- Het door laten gaan van demonstraties met meer dan 30 personen kan daarnaast leiden tot onduidelijkheid over de maatregelen en het stappenplan: georganiseerde samenkomsten zouden zoals eerder aangekondigd pas vanaf 1 juli mogelijk zijn met max. 100 personen
- Al met al doet dit beeld de geloofwaardigheid van de maatregelen geen goed en kan het draagvlak voor het beleid in de maatschappij aantasten. Hierdoor kan de naleving van de regels verder onder druk komen.
- Het feit dat bij de demonstraties op het Malieveld en in Groningen wél goed afstand werd gehouden lijkt weinig af te doen aan de verontwaardigde reacties.

Mogelijke toename in besmettingen als gevolg van verruimd testbeleid zou kunnen leiden tot extra onzekerheid

- Door het verruimde testbeleid en het hoge aantal testafspraken is het te verwachten dat de komende dagen een toename te zien zal zijn in COVID-19 infecties. Indien de reden hiervoor (het hogere aantal testen) niet helder is, kan dit mogelijk tot extra onzekerheid en zorgen leiden bij mensen.

Actiebereidheid boas' risico voor handhaving coronaregels

- Nederlandse boas' geven al langere tijd aan zich niet voldoende uitgerust te voelen voor de soms onveilige situaties waar zij in hun werk mee worden geconfronteerd. Ondanks de afwijzende houding vanuit de politiek en ogenschijnlijk geringe steun onder de Nederlandse bevolking geven de boas' blijk van actiebereidheid. Deze acties hebben een negatief effect op de handhaving van de COVID-19 maatregelen.

Schoolsluitingen zorgen mogelijk voor onrust onder ouders en leraren

- De recente berichtgeving rondom sluiting van basisscholen in Israël, Duitsland en Den Haag vanwege COVID-19 besmettingen wakkert mogelijk zorgen onder ouders en/of leraren aan. Dit zou er toe kunnen leiden dat meer ouders kinderen thuishouden of meer leraren besluiten niet voor de klas te gaan staan. Als meer Nederlandse scholen besmettingen melden kan dit leiden tot vraagtekens rondom de intelligente herstart.